

QMun v20250619

- **Tên bộ chữ:** QMun
  - **Phạm vi sử dụng:** Tất cả người Dao nói phương ngữ Mun
  - **Đã áp dụng cho:** Dao Thanh Y
  - **Hệ chữ viết:** La Tinh
  - **Sử dụng để:** Phiên âm tiếng Dao
  - **Hoàn thành:** 90%
-

Phụ âm

Phụ âm đơn

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
m	m	meib	gạo
b	b	bor	đập
p	p	peir	biết
ph	p ^h	phouz	pháo
v ~ b	v	val	cám
f	f	feis	ngủ
n	n	noc	chim
d	d	dur	chuột
t	t	tôc	rùa
th	t ^h	thĩuz	chạy

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
x	ɕ	xuc	chín
r ~ s	ʈ	rongh	cây thông
s	ʈ	sings	mát
l	l	leic	lười
nh	ɲ	nhah	răng
z	dʒ	zuc	dao
c	tɕ	căir	gà
ch	tɕʰ	chul	thóc
ng	ŋ	ngengc	cứng
g	g	gungh	trời
k	k	kôr	xa
kh	kʰ	khôb	ngon
h	h	heib	để
y	j	youh	dầu
w	w	wõmr	nước

Phụ âm ghép

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
bl	bl	blar	dính
pl	pl	plõngs	thùng
phl	pʰl	phlatl	phai
tl ~ kl	kl		
thl ~ kh1	kʰl		
gl	gl	glangh	ao

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
kl	kl	klôd	chó
khl	k ^h l	khlôz	ghẻ

Vần

Vần trung tâm

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
a	aː	max	ngựa
ai	a.i	kaid	giải
au	a.u	saus	lên
am	a.m	kamr	ngọt
an	a.n	nhanh	tiền
ang	a.ŋ	nangr	rắn
ap	a.p	apr	vịt
at	a.t	datr	cánh
ak	a.k	lakl	xước
ăi	ai	căir	gà
ău	au	dăud	muối
ăm	am	năms	lạnh
ăn	an	căn r	chai
ăng	aŋ	tăng s	ghế
ấp	ap	săp l	rét
ăt	at	păts	bút
ăk	ak	măkc	mực

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
e	ɛ:	pec	trắng
ei	ei	feis	ngủ
eu	ɛ:u	meur	mèo
em	ɛ:m	demh	nhọn
en	ɛ:n	menr	công
eng	ɛ:ŋ	mengr	xanh
ep	ɛ:p	nhepr	gấp
et	ɛ:t	etc	ngồi
ek	ɛ:k	mekr	vạch ra
êu	ɛu	ěur	uốn éo
êm	ɛm	měmh měmh	(cho trẻ con ăn)
ễn	ɛn	xěnd	chặt
ěng	ɛŋ	pěngd	bánh
ết	ɛt	zěts	miệng
ěk	ɛk	sěks	tiết kiệm
ê ~ i	e:	êl	ừ
êu	e:u	zêud	cái kéo
êm	e:m	kêmh	rừng
ên	e:n	dênc	hiền lành
êp	e:p	cêpc	luộc
êt	e:t	pêtr	tám
i	i:	sil	đỏ
iu	i:u	siur	cây chuối
in	i:n	yinr	thuốc lá

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
ing	i:ŋ	sings	mát
ip	i:p	nhipr	khép vào
ik	ik	kah liks	nắc
ĩu	iu	tĩud	ruợu
ĩm	im	nhĩmd	khóc
ĩn	in	nhĩnc	ăn
ĩng	iŋ	nĩngh	đi
ĩp	ip	tĩps	ném
ĩt	it	pĩts	ba ba
o	ɔ:ɿ	lox	tìm
oi	ɔ:i	noil	ngày
ou	ou	toux	lửa
ow ~ ou	ɔ:u	powd	𣎵 (phương ngữ Hải Nam)
om	ɔ:m	nomh	lá
on	ɔ:n	konr	gốc
ong	ɔ:ŋ	kongd	nói
op	ɔ:p	zopc	vút
ot	ɔ:t	motr	róc thịt
ok	ɔ:k	nokr	cốc vào
õn	ɔn	kõnr	đóng
õm	ɔm	tõmr	hôn
õng	ɔŋ	põngd	đầy
õp	ɔp	zõpl	chọc
õt	ɔt	sõtł	lau

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
ỗk	ɔk	phỗkl	đỏ
ô	oː	pôr	ba
ôi	oːi	môix	mỗi
ôn	oːn	bôn	mâm
ông	oːŋ	kôngr	光
ôt	oːt	nhôtc	月
ôk	oːk	kôkr	nước
u	uː	pux	tay
ui	uːi	uis	cho ăn
um	uːm	lumx	攪
un	uːn	yunc	xoa xát
ung	uːŋ	yungx	nuôi
up	uːp	lupl hal	ho
ut	uːt	duct	đột nhiên
uk	uk	chukl	giã, đập
ũi	ui	gũir	áo
ũm	um	nhũml	nắm tay
ũn	un	fũnr	cho
ững	uŋ	tũngx	lợn
ũp	up	dũps	da
út	ut	mũts	rút ra
iik	iːk	iikf	(gắng sức)
uuk	uːk	uukf	(gắng sức)
â	ə		(dùng để phiên âm)

Vần có bán nguyên âm /j/ phía trước

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
ia	ja:	kiar	đen
iai	ja:i	piais	củi tre
iau	ja:u	biaux	bọt
iam	ja:m	giamc	khâu
ian	ja:n	gianh	hổ
iang	ja:ŋ	kiangx	voi
iat	ja:t	biatc	cay
iak	ja:k	ngiakc	若
iăi	ja:i	biăic	măng
iău	ja:u	kiăus	trúng
iăng	ja:ŋ	giăngx	làng, xóm, thôn
ie	jɛ:	phiel biăic	xé măng
ieng	jɛ:ŋ	biengx	lớp màng
iễn	jɛn	biễnx	con gián
iết	jɛt	biếtc	lưỡi
io	jo:	kior	sáu
iom	jo:m	kiomr	nóng
ion	jo:n	kionx	sản sùi
iong	jo:ŋ	kiongr	sùng, góc
iot	jo:t	kiotc	(tiếng gãy nát)
iô	jo:	giôr	(tiếng ồn ào)
iôn	jo:n	giôngh	vỗ
yu	ju:	gyud	(tiếng lảm bảm tức giận)

Vần có bán nguyên âm /w/ phía trước

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
ua	waː	kuar	dưa
uai	waːi	kuaid	đẹp
uan	waːn	kuanr	quan
uang	waːŋ	guangh	lương thực
uăi	wai	kuăis	treo
uăn	wan	kuăns	vút
uăng	waŋ	kuăngd	rộng
uăt	wat	khuătł	bới
uăk	wak	khuăkl	cái
ue	wɛː	kuex	dậy
uei	wei	kueir	ốc
ueng	wɛːŋ	kuengs	bỏ
uên	weːn	kuêns	quen
uêt	weːt	khuêtl	cạo
wi	wiː	khwil	cuộn
wit	wiːt	khwitł	cạo
wĩn	win	bah nomh khwĩnl	khuyên tai
wing	wiːŋ	wingł	兄
wĩt	wit	khwĩtl săus	vắt chéo chân

Thanh điệu

Thanh điệu cổ	QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
陰平	r	214	peir	biết
氣陰平	l	21	xal	gái
陽平	h	22	gungh	trời
陰上	d	35	fõnd	bắn
氣陰上	b	3 [?]	khôb	ngon
陽上	x	31	max	ngựa
陰去	s	224	saus	lên
氣陰去	z	31	thăuz	đến
陽去	c	3 [?]	noc	chim
陰入	r	214	xar	biết
短陰入	s	224	păts	bút
氣陰入	l	21	khiếtl	bảy
陽入	c	3 [?]	xuc	chín

Nhấn mạnh từ

QMun	IPA Dao Thanh Y	Ví dụ	Nghĩa
f	55 (cao nhất)	kuaidf kuaid	siêu, cực, rất đẹp

Quy tắc viết

- Viết từ trái qua phải và từ trên xuống dưới như Tiếng Việt, tiếng Anh,...
- Viết theo thứ tự **phụ âm + vần + thanh điệu**

3. Thêm dấu ngay trên **nguyên âm**.

⚠ **Lưu ý**

- Đây là phiên bản chưa ổn định.
- Nhiều chi tiết còn thiếu sẽ được bổ sung trong các bản cập nhật sau.